

Сом (стислий переказ)

Остап Вишня

За славним містом Енськом на Харківщині тече річка Оскіл, що впадає у Північний Донець. Її заплава розбивається на кілька рукавів, зарослих густими очеретами, верболозом, соковитою травою. І скрізь сила-силенна озеречок, вкритих густою зеленою ряскою, (лататтям, лілеями). Пливають, бувало, на човні дівчата, уквітчавшись (тими білими лілеями, й тихо пісню співають.

Чарівна річка Оскіл! А скільки там диких качок! Як сядете на човна-довбанку й попливете тихо ериком, то неодмінно побачите чирятку-маму з чиряточками, що, мов мишенята, шмигають, болотяних курочок, лисок, крижнів, широконосок. Гуляють качатка, у теплій воді купаються...

Якраз проти радгоспу річище в Оскола широченьке, вода чиста-чиста. Дід Панько розповідав, що там така глибочінь — і дна не дістанеш. Але купатися там не можна, закрутить, завертить — і немає чоловіка. Живуть там величезні соми. Якось дід Панько сидів із паном на березі. Пливе великий табун панських гусей. Раптом один гусак як закричить. Залопотів крилами і зник під водою, а на тому місці щось як ляпне по воді, ніби чорною лопатою. Сом!

Вирішили дід із паном впіймати того клятого сома. Коваль зробив спеціального гака, насадили туди, як приманку, підсмажену гуску, прив'язали налигачами до осокара й закинули вночі в річку. Сидять, дрімають, слухають пісню, що їй Христя про пана виспівує. Пан ніби не чує, налигача в руці тримає. Раптом як смиконе! І потягло! Пан віршовку тримає, а дід — пана. Панько кричить, щоб від пускав, адже налигач все одно до дерева прив'язаний, а пан вирішив поводити сома, щоб стомився. Довго водили, поки й витягли рибину — пудів на п'ять! Розчинили — а там таке, що й поперелякувалися. Справа в тому, що в пана пропав мисливський собака Джой. Де тільки пан його не розшукував, листи писав — немає. А Джой любив у річці купатися. От сом його й ковтнув, усередині нього знайшли хвоста й шерсть собаки. Дід Панько сказав панові, що його Джой знайшовся. На питання пана, де ж він, Панько відповів, що пан сам його з'їв із сомом. Було тоді всім від пана, але й панові було гикавки та нудоти.

Коли діда питали, чи він не бре-бре, той відповідав, що навіть у книжці відомого письменника Сабанєєва описано, як в Уфимській губернії сом проковтнув ведмедя. Соми — вони такі, й катера б про ковтнули, та шуму бояться.

Сом — дуже сильна риба, могутня. Якось один дуже завзятий рибалка розповів, що вудив він на. Дніпрі. Раптом повз нього проти води промчав човен — і без мотора. Потім став на місці, закрутився, а з нього почувся одчайдушний крик про допомогу. Рибалка підплив ближче, а там — дідок переляканий. Однією рукою в човна вчепився, а друга у воду звисає — заплуталася у волосіні. Тільки рибалка хотів допомогти, а сом як рвоне — так і домчав два човни де сусіднього села. Коли втомився, то рибалкам

вдалося зачепитися за кущ і зупинитися. Витягли сома, а той завбільшки з човен. Ледь руку дідові не перерізав.

Сом — риба осідла, живе в якійсь ковбані. Найкраще ловиться літніми ночами. Інколи в його череві можна знайти й холодну закуску, наприклад, копчену ковбасу, шпроти й т. ін.

Інтересна риба сом!

Коментарі та пояснення до твору:

З великим замилюванням описує Остап Вишня природу — річку Оскіл, диких каченят. Розповідає з гумором неймовірні бувальщини про сомів, їхні звички, про пригоди, що трапляються з рибалками. І хоч у цих пригодах чимало, м'яко кажучи, перебільшень, це не заважає читачеві весело сміятися й дивуватися багатству та красі нашої рідної природи.